

**PREDMETNIK IN PROGRAM ZA POUK KNJIŽNICARSTVA
NA PEDAGOSKI AKADEMIJI**

Knjižničarstvo — jezik, zgodovina ali zemljepis

	1. sem.		2. sem.		3. sem.		4. sem.	
	Pr.	V.	Pr.	V.	Pr.	V.	Pr.	V.
1.—8. Pedagoški in ostali predm. sk.:	10	—	11	1	7	1	8	3
9. Katalogizacija in klasifikacija	2	2	2	2	2	2	2	2
10. Bibliografija	2	—	2	—	2	1	2	1
11. Bibliotekonomija	2	—	2	1	2	3	2	2
12. Osnove dokumentacije			2	—	2	1		
13. Knjiga, knjižnice, knjigarstvo	3	—	1	—	1	—	1	—
14. Razvoj in sistematika znanosti							2	—
15. Konserviranje in restavriranje	1	—						
Skupaj :	10	2	9	3	9	7	9	5
16.—20. Izbrani drugi predmet glej ustrezní predmetnik	9	6	7	5	8	5	8	5
Skupaj tedenskih ur	29	8	27	9	24	13	25	13
		37		36		37		38

Kolokviji in izpiti:

I. semester:

1. Didaktika — delni, obv.
2. Katalogizacija in klasifikacija — kolokvij, obv.
3. Bibliografija — kolokvij, obv.
4. Bibliotekonomija — kolokvij, obv.

II. semester:

5. Didaktika — letni, alt. obv. z občo psihologijo
6. Obča in mladinska psihologija — letni, alt. obv. z didaktiko
7. Predvojaška vzgoja — letni
8. Katalogizacija in klasifikacija — kolokvij, obv.
9. Bibliografija — kolokvij, obv.
10. Bibliotekonomija — kolokvij, obv.
11. Knjige, knjižnice, knjigarstvo I — delni
12. Konserviranje in restavriranje — zaključni
13. Fonetika izbranega jezika — letni, obv.
14. Izbrani jezik I — letni, alt. obv. s knjiž. I.
15. Književnost izbranega jezika I — letni, alt. obv. z jezikom I.

III. semester:

16. Obča pedagogika z zgodovino pedagogike — letni, obv.

17. Didaktika — letni, alt. obv. z občo psihologijo

18. Obča in mladinska psihologija — letni, alt. obv. z didaktiko

19. Katalogizacija in klasifikacija — kolokvij, obv.

20. Bibliografija — kolokvij, obv.

21. Bibliotekonomija — kolokvij, obv.

22. Izbrani jezik I — letni, alt. obv. s knjiž. I

23. Književnost izbranega jezika I — letni, alt. obv. z izbranim jezikom I.

IV. semester:

24. Organizacija šolske službe — zaključni

25. Pedagoška psihologija — letni

26. Družbena ureditev SFRJ — letni

27. Predvojaška vzgoja — letni

28. Osnove dokumentacije — letni

29. Razvoj in sistematika znanosti — letni

30. Izbrani jezik II — letni

31. Književnost izbranega jezika II — letni

32. Metodika izbranega jezika — letni

33. Katalogizacija in klasifikacija — diplomski

34. Bibliografija — diplomski

35. Bibliotekonomija — diplomski

Študijski in izpitni red za knjižničarstvo

Kolokviji so pismeni in ustni. Pismeni kolokvij traja eno uro, ustni 30 minut.

Pismeni kolokvij se opravlja iz katalogizacije in klasifikacije, ustni kolokviji iz katalogizacije in klasifikacije, bibliografije in bibliotekonomije.

— Letni izpiti so pismeni in ustni. Pismeni letni izpit traja eno uro, ustni 30 ali 45 minut.

Pismeni letni izpit se opravlja iz katalogizacije in klasifikacije. Ustni letni izpiti iz katalogizacije in klasifikacije, bibliografije in bibliotekonomije trajajo po 45 minut, vsi drugi izpiti (letni, delni, zaključni) po 30 minut.

— Diplomski izpit je pismen in usnen.

Pismeni diplomski izpit obsega ključno nalogo po izbiri tem iz katalogizacije in klasifikacije, bibliografije in bibliotekonomije. Ustni diplomski izpit je iz katalogizacije in klasifikacije, bibliografije in bibliotekonomije. Obseg znanja določa učni načrt.

— Druge učne obveznosti:

— Vsak študent je dolžan opraviti v II., III. in IV. semestru po eno interpretacijo iz katalogizacije in klasifikacije, v III. in IV. semestru po 1 bibliografski prikaz, po 1 referat na temo iz bibliotekonomije in 1 dokumentacijski prikaz. Pozitivna ocena iz vaj je pogoj za opravljanje kolokvija ali letnega izpita.

— Obvezne so 4 hospitacije v knjižnicah.

— Vsak študent opravi v III. in IV. semestru vsaj po 1 uspešen poskus nastop v knjižnici katerega koli tipa.

— Učno prakso opravlja študent knjižničarstva po pravilu na šoli, izjemoma mu jo dovoli predmetna skupina opravljati v knjižnicah določene tipa.

— Obvezne so vsaj 4 enodnevne hospitacijske ekskurzije v knjižnice

in večdnevna študijska ekskurzija. Študenti so dolžni sestaviti o ekskurzijah analitične referate. Priporočljivi so poldnevni ogledi posameznih knjižnic, knjigarn in tiskarn.

Nauk o katalogizaciji in klasifikaciji

I. semester

Osnove bibliologije. Knjiga in njeni deli. Naslov. Naslovni list. Naslovna pola. Sestavine naslovne strani: bistvene prvine; nebistveni pridatki. Stvarni naslov. Podatki o avtorstvu. Navedba izdaje. Impresum. Signet. Vrste naslovov. Glavno besedilo. Spremna beseda; predgovor; sklepna beseda; opombe. Dodatki. Priloge. Tablice. Ilustracije. Kazala. Signature. Kustosi. Vodni znaki. Bralni znaki. Paginacija; foliacija; numeracija stolpcev. Knjižni formati. Ekslibris. Adligati. — Vrste publikacij. Knjige. Brošure. Drobn tiski. Dela v več zvezkih. Osnovni spisi. Suplementi. Skupna dela. Zbirke. Zborniki. Zaključeni tiski. Tekoči tiski. Publikacije v snopičih. Knjižne serije. Vrste publikacije. Časniki in časopisi. Muzikalije. Zemljevidi. Atlanti. Grafike. Prigodni spisi. Disertacije. Posebni odtisi. Inkunabule. — Dela individualnih avtorjev. Označbe avtorjev v publikacijah. Osebna imena in priimki. Sestavljena imena. Spremembe imen. Transkribirana imena. Pseudonimi. Kriptonimi. Korporativni spisi. Anonimni spisi. — Katalogizacija. Naloge katalogizacije. Razmerje katalogizacije do bibliografije in dokumentacije. — Vrste katalogov. Namen, struktura in zunanja oblika posameznih vrst katalogov. — Abecedni imenski katalog. Osnovna katalogizacijska načela. Glavni in pomožni vpisi. Sestavine katalognega vpisa. — Bibliografski opis publikacije. Značnica. Transliteracija. — Značilne oblike katalognih vpisov. Dela enega avtorja. Dela dveh ali treh avtorjev. Dela več kakor treh avtorjev. Zaključeni tiski v enem zvezku. Zaključeni tiski v več zvezkih. Nezaključeni tiski. Tekoči tiski.

II. semester

Abecedni imenski katalog. (Nadaljevanje.) Enotna oblika značnice. Avtorske značnice. Obravnavanje enostavnih in sestavljenih imen individualnih avtorjev. Inverzija imenskih elementov v značnici. — Upoštevanje spremenjenih imen, psevdonimov in kriptonimov v katalognih vpisih. — Korporativni avtorji. Posebnosti pri katalogiziranju korporativnih spisov. — Katalogiziranje anonimnih spisov. Posebnosti pri oblikovanju stvarne značnice. — Katalogiziranje posebnih vrst publikacij. — Razvrstitev gradiva v abecednem imenskem katalogu. — Enotni abecedni imenski katalog. Katalogi posameznih vrst publikacij. Katalogi posebnih bibliotečnih fondov. — Centralni katalog.

III. semester

Stvarni katalogi. Naloge klasifikacije v knjižnicah. Vrste stvarnih katalogov. — Sistematski katalog. Osnovna načela bibliografske sistematike. Sestava sistematskega kataloga. — Deli klasifikacijske sheme. Upoštevanje prostornih in časovnih pojmov pri razčlembi gradiva. — Klasifikacijska notacija; vrstilci. Uvrščanje gradiva v sistematskem katalogu. — Predmetno kazalo sistematskega kataloga. — Metode za sestavljanje shem za posebne sezname bibliotečnega gradiva. — Decimalna klasifikacija. Deweyev sistem. Mednarodna decimalna klasifikacija. Glavne klasifikacijske tablice. Razredi, oddelki in odseki; podrobna delitev. Pomožne tablice.

IV. semester

Predmetni (geselski) katalog. Osnovna načela predmetnega opredeljevanja bibliotečnega gradiva. Sestava predmetnega kataloga. Glavni vpisi. Kazalke in vodilke. Razporejevalke. — Sestava gesla. Temeljno geslo. Enotstavno geslo. Večbesedno geslo. Razširjeno geslo. Sestavljeno geslo; določilo. Raba pridevnika. Raba slovnice. Števila. Obravnavanje sinoni-

mov in homonimov. — Stvarni, prostorni, časovni in oblikovni pojmi v predmetnem katalogu. — Posebnosti pri oblikovanju gesel za posamezne predmetne skupine. — Ureditev gradiva v geselskem katalogu. — Geslovník.

Seminar. Vaje v razpoznavanju publikacij in njihovih delov. Vaje v katalogiziranju s posebnim ozirom na splošne elemente. Vaje v katalogiziranju s posebnim ozirom na izbiro značnice. Vaje v klasificiranju bibliotečnega materiala s posebnim ozirom na mednarodno decimalno klasifikacijo. Vaje v predmetnem opredeljevanju bibliotečnega gradiva in določanju gesel.

Literatura: Abecedni imenski katalog, Ljubljana 1947. (Pravila za katalogizacijo v znanstvenih knjižnicah 1.) (V pripravi nova izdaja.) — Deset godina Bibliografskog instituta FNRJ, 1948—1958. (Beograd 1958.) — Navodila za poslovanje strokovnih knjižnic. Ljubljana 1962. Del 2. (Priredili J. Podpac, Z. Koprivnik, S. Ludvik.) — Pirjevec A.: Knjižnice in knjižničarsko delo. V Celju 1940. (Znanstvena knjižnica. 12.) Poglavlji 10 in 11. — Šlajpah M.: Ljudske knjižnice. Ljubljana 1961. Poglavlja 13—16. — Pravila za katalogizacijo. Beograd 1957.

Bibliografija

I. in II. semester

Predmet bibliografije. Nazivi za bibliografijo (bibliografski seznam) v zgodovini in sodobnosti. Namen bibliografije. Oblike in vrste bibliografij. Katalog in bibliografija. Bibliografska pomagala. Metoda bibliografskega popisa knjig, časopisja, člankov. Bibliografska opomba (anotacija). — Kratek pregled nastanka in razvoja bibliografije. Predhodniki bibliografije. Začetki evropske bibliografije v 16. stol. Začetki nacionalnih bibliografij. Bibliografska dela v 17. in 18. stoletju. Tiskani katalogi velikih knjižnic. Prvi poskusi tekoče nacionalne bibliografije. Bibliografska

delu v 19. stoletju. Francoska revolucija in bibliografija. Nemška bibliografija v 19. stoletju. Bibliografija pri slovanskih narodih v 19. stoletju. Mednarodni inštitut za bibliografijo (IIB) v Bruslju in njegov razvoj. Razmah strokovne bibliografije v 20. stoletju. Bibliografije inkunabul. Bibliografija periodik. Bibliografija bibliografij. Bibliografije člankov. UNESCO in bibliografija. Razvoj bibliografije pri jugoslovanskih narodih, posebej pri Slovencih. Bibliografske institucije v Jugoslaviji.

III. in IV. semester

Pregled in analiza najvažnejših tekočih in retrospektivnih nacionalnih bibliografij. Najvažnejše tekoče strokovne bibliografije v svetu. Referativne bibliografije. — Pregled najvažnejših bibliografskih pomagal (bio-bibliografski leksikoni, splošne in strokovne enciklopedije, knjižnični in knjigotrški katalogi, bibliografije psevdonimov, krilatice itd.).

Seminar. Analiza najvažnejših dostopnih bibliografskih del; vaje v rabi bibliografij pri naročanju knjig in pri katalogizaciji; vaje v uporabi bibliografij in bibliografskih pomagal pri dajanju in sestavljanju bibliografskih informacij; vaje v sestavljanju raznih vrst bibliografij (bibliografije knjig, periodik, člankov; popisne, anotirane, priporočilne idr. bibliografije).

Literatura: Enciklopedija Jugoslavije. Knj. 1. Zagreb 1955: geslo Bibliografija, str. 504—519. — Logar J.: Uvod v bibliografijo. Ljubljana 1955. /Skripta./ — Knjižnica. (Glasilo Društva bibliotekarjev Slovenije.) /Članek o bibliografiji./

Bibliotekonomija

I. semester

Oznaka, namen, naloge knjižnice. Oznaka »bibliotekonomijec«. Najvažnejša literatura. — Vrste knjižnic glede

na naloge. Oznaka in naloge znanstvenih, strokovnih in ljudskih knjižnic. — Vrste knjižnic glede na bralce in knjižno zalogo. Splošne in specialne znanstvene in ljudske knjižnice (občinske ljudske, krajevne ljudske, pionirske, šolarske, sindikalne, bolniške, pomorske ipd.). Strokovne knjižnice. Vrste knjižnic glede na upravljanje. Samostojne knjižnice. Knjižnice v sestavi državnih organov, zavodov, šol, gospodarskih ali družbenih organizacij. — Temeljna knjižna zaloga, kriteriji za njeno sestavo pri različnih vrstah knjižnic. — Nabavna politika knjig in drugega knjižničnega gradiva glede na zaloge knjižnic. Splošne smernice pri nabavi knjižnih novosti. Koordinacija nabavne politike z drugimi knjižnicami. — Načini dopolnjevanja knjižne zaloge. Izbira knjig. Skrajšani bibliografski opis. Pomagala pri izbiri. Programi založb. Programi izobraževalnih in kulturnih ustanov. — Nakupi. Sredstva za nakup knjig in knjižničnega gradiva v finančnem predračtu knjižnice. Svet knjižnice, upravni odbor in strokovni kolegij. Sistem referentov. Pomen in problematika periodičnega tiska ter kontinuand.

II. semester

Evidenca nad nabavljenimi deli, pomožne kartoteke, kartoteka deziderat, predhodni popisi. — Obdelava računov. Prevzem in pregled nabavljenih knjig ter označba lastnine. Dvojnice, pomen in uporaba. Arhivski primerki. Inventarni katalog. Oznaka, namen, naloge. Pomožne kartoteke glede na velikost knjižnice. — Načini postavljanja knjig. Kronološka, sistematska postavitve, numerus currens, po zrelosti bralcev. Prednosti in pomanjkljivosti teh načinov. — Signaturni katalog. Oznaka, namen, naloge. Pomožne signaturne beležnice. — Knjižni sezname za bralce v ljudskih knjižnicah. Oblika. Različni sistemi. Anotacije. Tiskani katalogi vseh vrst knjižnic.

III. semester

Skrb za vezavo. Priprava knjižnih zvezkov za vezavo. Knjiga vezav. Odaja knjigovezu. Prevzem in pregled vezanih knjig. — Organizacija knjižnične mreže pri nas in v svetu. Posebne naloge osrednje matične knjižnice in drugih matičnih knjižnic. Vloga nacionalne knjižnice. Posebne naloge osrednje univerzitetne knjižnice. Vloga samostojnih in nesamostojnih knjižnic v knjižnični mreži. Potujoče knjižnice. — Javna funkcija knjižnic. Pravica do uporabe knjižnice glede na vrsto knjižnic. Prezenčno izposojanje. Izposojanje na dom. Fotografija v službi izposojanja. — Statuti knjižnic. — Izposojanje izven knjižnice. Izposojevalni pogoji (poslovnik). Medbibliotečno izposojanje. Organizacija izposojanja pri potujočih knjižnicah. Splošna načela pri mednarodnem izposojanju.

IV. semester

Oblike mednarodnega sodelovanja knjižnic. Knjižničarska združenja. — Izobraževanje poklicnega knjižničarskega kadra. — Organizacija bibliotečnega poslovanja v knjižnici glede na njeno velikost in sestavo knjižne zaloge. Oddelki knjižnic. Povezovanje dela oddelkov v organizacijsko enoto. — Knjižnična stavba. Prostori knjižnice. Vrste prostorov. Lokacija. Gradbeni material. Razporeditev prostorov. Kriteriji pri sestavi načrta za knjižnično stavbo. Knjižnični prostori v drugih zgradbah. Adaptacije. Pohištvo, oprema prostorov za različne vrste knjižnic. — Delo z bralcem. Organizacija informativne službe. Ureditev in uporaba priročnikov, katalogov in vsega ostalega gradiva. Posredovanje informacij. Izbira in sestava gradiva. Tipi publikacij. Razni razmnoževalni načini in tisk. — Posebne delovne metode z bralcem v ljudski knjižnici. Množična propaganda. Individualno delo z bralcem. Tipologija odraslih in mladih bralcev.

Seminar. Vaje v uporabi priročnikov za nabavo literature, vaje v in-

ventarizaciji in določanju signatur, vaje v sestavljanju knjižnih novosti, poročil in drugega informacijskega gradiva.

Literatura: Bohanec F.: Knjižne police za otroke. Ljubljana 1958. — Furlan B.: Načrt za smeštaj knjiga u dječjim knjižnicama. Narodna knjižnica, IV/1960, str. 20—29. — Kibrik R.: Priročnik za sindikalne knjižnice. (V Ljubljani 1949.) (Sindikalna knjižnica, III. 4.) — Navodila za poslovanje strokovnih knjižnic. Ljubljana 1962. Del 1. (Sest. V. Novak, M. Slajpah.) — Pirjevec A.: Knjižnice in knjižničarsko delo. V Celju 1940. (Znanstvena knjižnica. 12.) Poglavlje 8. — Šilih G.: Nekaj misli o psihologiji bralca, Knjiga II/1954, št. 11, str. 497—503; št. 12, str. 545—551. — Slajpah M.: Ljudske knjižnice, Ljubljana 1961. — Zakon o knjižnicah. Uradni list LRS, št. 26/1961. — Žlebnik L.: Nekaj psiholoških vprašanj v zvezi s knjižničarstvom. Socialistična misel, 1955, št. 10, str. 449—458.

Knjiga, knjižnice, knjigarstvo

I. semester — zgodovinski del

Uvodna poglavja. Vloga in pomen knjige skozi stoletja. Zgodovina knjige kot del kulturne zgodovine. Dediščina preteklosti. Pregled glavnih obdobij v zgodovini knjige in knjižnice. Kako je duh dobe odseval v odnosu do knjige. Kulturne katastrofe in knjižnice. — Nastanek in razvoj knjige in njene opreme. Stari Orient. Stari Grki. Rimljani. Prve javne knjižnice. — Knjiga in dogma. Svete knjige. Svitki z Mrtvega morja. Krščanstvo. — Zgodnji srednji vek. Samostanske knjižnice. Islamske knjižnice. Vloga Arabcev.

Nastanek univerz in laični kopisti. »Libri catenati«. — Humanizem in knjiga. Knjižnice humanistov. Knjižnice v Italiji, Nemčiji, na Madžarskem. — Iznajdba tiska. Inkunabule. Vloga tiska pri razširjanju izobrazbe. Demokratizacija. Reformacija. Bibli-

ja. — Baročne knjižnice. Knjižnice mecenov. Arhitektov delež. — Knjižnice razsvetljenega absolutizma. — Nastanek in razvoj ljudskih knjižnic v Ameriki in Evropi. — Francoska revolucija in njene posledice. — Oktobrska revolucija in socialistična prosvetna politika. Lenin in knjižnice. — Pregled nekaterih znamenitih knjižnic na Zahodu. Položaj knjižničarstva v posameznih državah. — Knjižnice na Vzhodu in v afriških državah. Protislovje med nepisanim prebivalstvom in sodobno knjižnico. Odsev kolonialnih bojev v knjižnicah. — Jugoslovanske knjižnice od samostanskih do sodobnih. Hrvatska knjiga. Dubrovnik. Srbi. Makedonci. Pretrgana tradicija. Ustanovitev univerze in tisk prvega sodobnega abecednika. — Zgodovina slovenskih knjižnic. Samostanske knjižnice. Stična, Bistra, Kostanjevica itd. Trubar. Protireformacija. Akademija operozov. Plemiške knjižnice. Razvoj NUK. NUK kot uspeh političnih bojev za individualnost slovenskega naroda. Mariborska študijska knjižnica. Razvoj slovenskih ljudskih knjižnic. Stremljenje po novih in bolj sodobnih prijemih v organizaciji knjižničarstva. Matična služba. Knjižničarski zakon. — Nekateri veliki slovenski knjižničarji.

Literatura: Bohinec V.: Zgodovina knjige, knjižnic in tiska. Ljubljana 1957. — Enciklopedija Jugoslavije. Zv. 1. Zagreb 1955: geslo Biblioteke, str. 519—550. — Gerlanc B.: Slovenske ljudske knjižnice. Ljubljana 1955. — Jurić Š.: Pregled povijesti knjižnica sa kratkim prikazom razvoja pisma i knjige. Zagreb 1956. — Krupskaja N. K.: Sto je pisao i govorio Lenin o bibliotekama. Beograd 1950. — Kulundžić Z.: Knjiga o knjizi. Zagreb 1951. /2. izd. 1957./ — Pirjevec A.: Knjižni-

ce in knjižničarsko delo. V Celju 1940. (Znanstvena knjižnica. 12.)

Konserviranje in restavriranje knjižničnega gradiva

I. semester

Knjižnice glede na njih funkcijo. Konserviranje, restavriranje in rekonstruiranje knjižnega gradiva. — Anatomija knjige. Izvor in predelava surovin ter lastnosti končnih izdelkov, ki sestavljajo knjigo. Knjižne vezave. Fizikalni, kemični in biološki činitelji, ki vplivajo na obstojnost oziroma razpadanje knjižnega gradiva. Optimalni pogoji za konserviranje. Ukrepi zoper odsvojitve, poškodbe, obrabo, okužbe in nezgode.

Zdravljenje knjižnih bolezni. Higiiena, red in varnost v knjižnicah. Delo v skladiščih in poslovanje z bralci glede na konserviranje. Higienški vidiki pri reviziji skladišč. — Restavriranje knjižnega gradiva. Sodobna načela restavriranja. Ročni in mehanični restavracijski postopki. Desinfekcija in desinsekcija. Mala popravila. Fotografija v službi konserviranja in restavriranja. — Knjižno gradivo kot kulturni spomenik in spomeniška zaščita.

Literatura: Ambrožič M.: Tiskarstvo. Ljubljana 1937. — Buturac J.: Arhivska čitanka. Zagreb 1950. — Čučković D.: Čuvanje i zaštita knjiga u knjižnicama. Zagreb 1956. — Gspan A.: Konserviranje in restavriranje bibliotečnega in arhivskega gradiva. Ljubljana 1958. /Skripta./ — Odločba o zavarovanju kulturnozgodovinskih knjižnic. Uradni list LRS, št. 12/1951. — Zakon o varstvu kulturnih spomenikov v LR Sloveniji. Uradni list LRS, št. 26/1961.